

Zkušenosti FMŠ Sluníčko – Praha 13

Praha 13 je oblastí s poměrně vysokou koncentrací cizinců. Mateřské a Základní školy v této lokalitě si tedy musí poradit s dětmi, které nemluví a mnohdy ani nerozumí česky. Situace je nelehká, avšak rozhodující je přístup k dané problematice. Důkazem toho, že i v běžných podmínkách státní MŠ lze pracovat inkluzivně a podporovat děti s odlišným mateřským jazykem (OMJ) je fakultní mateřská škola Sluníčko pod střechou, která se již řadu let těmto dětem aktivně věnuje i přes to, že dříve nečerpala žádnou finanční podporu navíc. "Děláme to pro děti, všechny děti by měly mít stejné podmínky ke vzdělání, jde nám především o dobro každého dítěte" (Helena Zdrubecká, ředitelka FMŠ Sluníčko). Ve školním roce 2014/2015 mělo Sluníčko 19 dětí s OMJ z různých zemí, především z Ruska, Ukrajiny, Albánie, Polska a Srbska.

MŠ Sluníčko pracuje podle principů inkluze.

To znamená, že se snaží zapojit do činností všechny děti. Pokud je tedy ve třídě skupina dětí s odlišným mateřským jazykem, paní učitelka přirozeně přizpůsobí pedagogickou nabídku tak, aby se mohly zapojit. Konkrétní opatření jsou stanovena a popsána v inkluzivním plánu MŠ a tvoří součást školního vzdělávacího programu. Postupně byla v MŠ zavedena následující opatření:

Organizace denního režimu MŠ respektuje potřeby dětí.

V denní nabídce MŠ Sluníčko najdeme méně řízené činnosti (respektive kratší úseky) a více času na volnou hru. Při volné hře má dítě s OMJ příležitost navázat kontakt a rozvinout komunikaci s dalšími dětmi, což je pro něj zásadní. Delší řízená činnost je náročná na koncentraci – dítě, které nerozumí, se rychleji unaví. Zároveň ne vždy má dítě s OMJ příležitost zapojit se do řízené činnosti s porozuměním. S tím souvisí i vhodný výběr typu činnosti a její přizpůsobení.

Informace pro rodiče – jazykové verze

Jazykové překlady textů využívá paní ředitelka při vstupním pohovoru s rodiči. Předává jim kritéria k zápisu a základní informace o fungování MŠ v jejich rodném jazyce či v některém ze světových jazyků. Díky tomu má jistotu, že se k rodičům dostanou základní informace a předejde se mnohým nedorozuměním. Přeložené texty vhodné ke snadnému uzpůsobení pro konkrétní MŠ lze také najít také na portálu inkluzivní školy: <http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-aneb-cizinci-ve-skole/informace-pro-rodice>

Komunikace s rodiči je nedílnou součástí pedagogické práce.

Proto ve Sluníčku věnují pozornost jednak úvodnímu zprostředkování informací, ale také nastavení průběžné srozumitelné komunikace. Upřednostňují písemnou komunikaci e-mailem, s některými rodiči si píše vzkazy do notýsku – podle toho, co komu nejvíce vyhovuje. "Při komunikaci s rodiči je především důležitá vstřícnost. Je třeba vyvarovat se nadřazenosti, a naopak hledat kompromisy a společnou cestu, rodiče jsou našimi partnery. Všem by mělo jít o dobro dítěte, pro to je třeba dělat maximum." (Helena Zdrubecká, ředitelka MŠ)

Adaptační plán tvoří součást dokumentace MŠ Sluníčko.

Mateřská škola se rozhodla využít překlad berlínského modelu adaptačního plánu, což je přehledné a srozumitelné schéma v tabulce popisující vhodnou organizaci úvodních dní dítěte v MŠ. (Tento plán se osvědčil v mnoha evropských zemích.) Jedná se o postupné prodlužování pobytu dítěte v MŠ a o přítomnost rodičů v prvních dnech docházky dítěte. "Plán je vhodný pro všechny děti, především ho však nabízíme dětem s OMJ". V kapitole *Informace pro rodiče* lze najít i krátký informační text k adaptačnímu plánu v různých jazycích. Rodiče se tedy dozvědí, že mají možnost podílet se na adaptačním procesu dítěte.

Individuální vzdělávací plán (IVP)

IVP začaly paní učitelky v minulém školním roce zpracovávat vybraným dětem. Jelikož se práce podle plánu osvědčila, v současné době mají IVP všechny děti s odlišným mateřským jazykem. V plánu mají zmapovanou výchozí jazykovou úroveň dětí a stanovují si konkrétní cíle a následně činnosti, které povedou k jejich naplnění. "Díky plánu je práce s dítětem systematická a cílená. Plán zpracováváme vždy na 2 měsíce, potom práci vyhodnotíme a stanovíme nové cíle." (Petra Ristič, učitelka MŠ). Plán souzní s třídním plánováním, a tedy podporuje zapojení dítěte do činností naplánovaných pro celou třídu. Paní učitelka například projde s dítětem obtížnější slovní zásobu, která se objeví v nabídce další den, či předem s dítětem projde pravidla plánované hry. V rámci plánu si paní učitelky stanovily individuální práci s dítětem, která probíhá 2x týdně 15 minut. Asistent pedagoga funguje v MŠ od minulého školního roku, podařilo se jí získat díky již ukončenému projektu Meta o.p.s. Asistentka polské národnosti je v MŠ především pro všechny děti, jejím úkolem je však také pomáhat dětem s OMJ začlenit se do kolektivu. Obzvláště pro polsky hovořící děti je velkou podporou, zprostředkuje komunikaci a umožňuje dítěti zapojovat se do činností s porozuměním. Ve chvílích, kdy dítě nerozumí či je lítostivé, se přítomnost asistentky ukázala jako velmi přínosná.

Jazykový kurz pro děti s OMJ

Kurz je novinkou letošního roku. Mateřská škola se z vlastní iniciativy rozhodla pro organizaci pravidelného kurzu češtiny pro děti s OMJ, neboť vnímá a reaguje na potřeby všech dětí v MŠ, a právě děti s OMJ zde tvoří početnou skupinu. (Na vedení kurzu lze také získat finanční podporu z MŠMT v rámci dotačního programu Podpora aktivit v oblasti integrace cizinců na území ČR <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/dotace-a-granty-1>.) Organizaci kurzu si zajišťuje mateřská škola samostatně, jazykové lekce vedou paní učitelky ze Sluníčka, které děti už dobře znají. Pravidelné lekce probíhají 2x týdně po dobu 30 minut. Kurz začíná v říjnu, po ukončení adaptačního procesu. Děti jsou rozdělené do skupiny mladších a starších (3-4 roky, 5-6 let). Náplň kurzu je uzpůsobena jazykové pokročilosti dětí a souzní s jejich individuálními vzdělávacími plány, které si berou paní učitelky k ruce při plánování kurzu.

Kromě všech zmíněných opatření však při podpoře dětí s OMJ sehrává obrovskou roli především každodenní drobná práce pedagogů, jejich citlivost a empatie, ochota najít si čas a věnovat se dětem s OMJ ve volných chvílích. Tento komplexní přístup k dané problematice dává dětem šanci zapojit se do činností MŠ a překonat jazykovou bariéru.